

JUSTIITSMINISTEERIUM

Järelevalve aruanne
Järelevalve ja õigusteeninduse talitus

Tallinn 2015

Justiitsministeeriumi järelevalve ja õigusteeninduse talitus
Justiitshalduspoliitika osakond

Väljaandja:
Justiitsministeerium
Tõnismägi 5a
15191 Tallinn
Telefon: 620 8100
Faks: 620 8109
e-post: info@just.ee

Kõik käesolevas materjalis esitatu on kaitstud autoriõigusega, mis kuulub Justiitsministeeriumile. Väljaande tsiteerimine või refereerimine on lubatud üksnes juhul, kui viidatakse materjali autoritele. Ilma Justiitsministeeriumi eelneva kirjaliku nõusolekuta ei ole väljaannet või selle osi lubatud mingil viisil publitseerida.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. KOHTUTÄITURITE JÄRELEVALVE	5
1.1. KONTROLLID.....	5
1.2. KAEBUSED.....	6
1.3. 2014. AASTA JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED	7
2. NOTARITE JÄRELEVALVE	8
2.1. KONTROLLID.....	8
2.2. KAEBUSED.....	9
2.3. 2014. AASTAL JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED.....	10
3. PANKROTIHALDURITE JÄRELEVALVE	11
3.1 2014. AASTAL JÄRELEVALVE KÄIGUS TUVASTATUD PUUDUSED.....	12
4. DISTSIPLINAARMENETLUSED	13
4.1. KOHTUTÄITURITE DISTSIPLINAARMENETLUSED	13
4.2. NOTARITE DISTSIPLINAARMENETLUSED.....	13
4.3. PANKROTIHALDURITE DISTSIPLINAARMENETLUSED.....	14
KOKKUVÕTE	15

Sissejuhatus

Vastavalt justiitshalduspoliitika osakonna põhimäärusele on osakonna põhiülesanne riigi justiitshalduspoliitika kavandamine ja elluviimine järgmistes valdkondades: I ja II astme kohtud ja kohtulikud registrid, Eesti Advokatuur, advokaadikutse ja riigi õigusabi korraldus, Notarite Koda ja notarite ametitegevus, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda ning kohtutäiturite ametitegevus ja pankrotihaldurite kutsetegevus, vandetõlgikutse, patendivolinikukutse, Riigi Teataja väljaandmine koos muu seonduva õigusteabe avaldamisega, Registrate ja Infosüsteemide Keskuse tegevuse korraldamine ning Justiitsministeeriumi infotehnoloogia arendamine ja haldamine.

Justiitshalduspoliitika osakonna pädevuses olevate ülesannete täitmiseks teostab järelevalve ja õigusteeninduse talitus seaduses sätestatud ulatuses osakonna vastutusalas riiklikku ja teenistuslikku järelevalvet. Käesoleva aruande eesmärk on anda statistiline ülevaade 2014. aastal järelevalve ja õigusteeninduse talituse poolt läbiviidud järelevalvemenetlustest. Aruandes on kajastatud järelevalvemenetlused, mis on läbi viidud ning mille suhtes valdavas osas on järelevalveakt või muu otsus koostatud 2014. aastal.

Aruanne koosneb neljast peatükist. Esimeses kahes peatükis käsitletakse kohtutäiturite ja notarite büroodes läbiviidud kontrolle ja nende tegevuse peale esitatud kaebusi. Lisaks statistilistele näitajatele esitatakse läbiviidud kontrollide põhjal loeteluna peamised tuvastatud puudused. Samuti antakse ülevaade kohtutäiturite ja notarite tegevuse peale esitatud kaebustest.

Kolmas peatükk annab ülevaade pankrotihaldurite tegevuse suhtes esitatud kaebustest.

Neljandas peatükis käsitletakse kohtutäiturite, notarite ja pankrotihaldurite suhtes läbiviidud distsiplinaarmenetlusi. Lisaks antakse lühike ülevaade kohtute registriosakondade suhtes läbi viidud järelevalvemenetlustest.

1. Kohtutäiturite järelevalve

1.1. Kontrollid

Järelevalvet kohtutäituri ametitegevuse üle teostab justiitsminister tema poolt volitatud ametnike kaudu. Järelevalvet Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja põhikirja, organite otsuste ja koja kehtestatud hea ametitava täitmise üle teostab Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja (edaspidi *koda*) aukohus. Justiitsministeerium võib järelevalve teostamisse kaasata koja. Vastavalt kohtutäituri seaduse (KTS) § 54 lõikele 3 võib justiitsminister anda järelevalve teostamise üle kojale järgmistes valdkondades:

- 1) teiste elukutsete esindajatega ühistes ametiruumides töötamise keelust kinnipidamine;
- 2) büroo nõuetekohastest lahtiolekuaegadest kinnipidamine;
- 3) ametialastest kitsendustest kinnipidamine;
- 4) kohtutäiturile seadusega pandud ametikohustuste isiklik täitmine;
- 5) ametikindlustuse olemasolu ja vastavus kehtestatud nõuetele;
- 6) ametitoimingute registreerimise nõuetest kinnipidamine;
- 7) statistika koostamine ja aruannete esitamine.

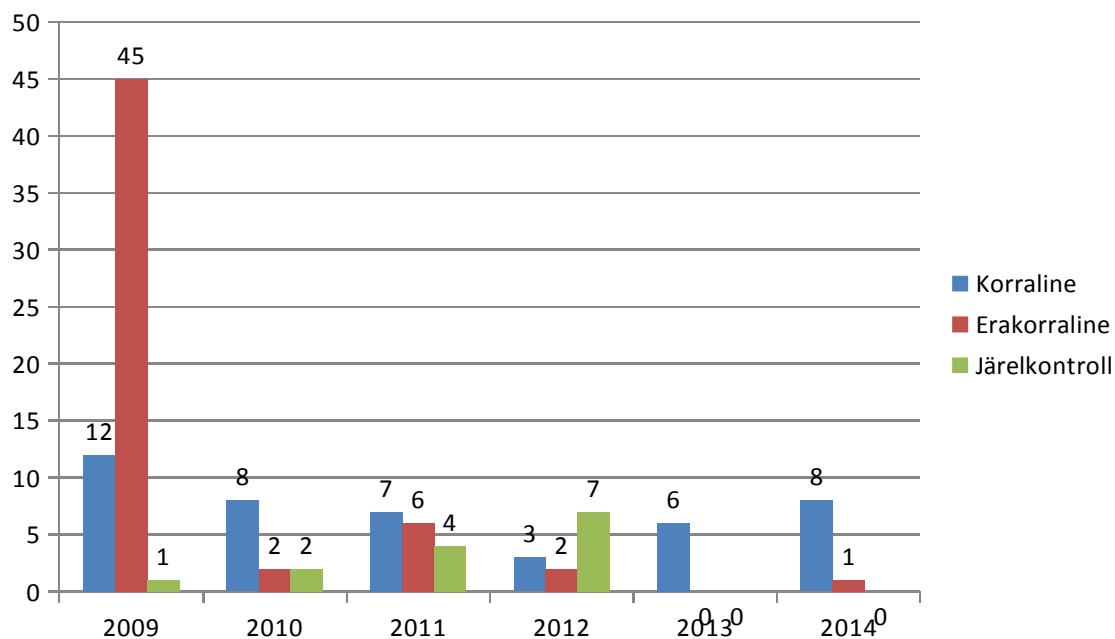
Järelevalve teostaja kontrollib kohtutäituri ametitegevuse nõuetekohasust, sealhulgas kohtutäituri seaduse § 54 lõikes 3 nimetatud valdkondi ja:

- 1) kohtutäituri ametialase arvelduskonto käivet;
- 2) kohtutäituri tasu ettemaksu ja täitekulu, sealhulgas tasu võtmise seaduslikkust;
- 3) ametitoimingute registreerimist ja infotehnoloogilist töökorraldust;
- 4) õigusaktidest või heast ametitavast tulenevate muude nõuete, kohustuste ja tähtaegade järgimist.

Järelevalve ei hõlma ametitoimingu tegemisel kohtutäituri valitud õigusliku lahenduse otstarbekuse hindamist.

Järelevalve kohtutäituri ametitegevuse üle toimub korralise kontrolli, erakorralise kontrolli ja järelkontrollina ning isiku avalduse või kaebuse või muu dokumendi või teabe alusel. Esimene korraline järelevalve toimub kohtutäituri teise ametiaasta jooksul. Järgnevate korraliste kontrollide sagedust seadus ei sätesta. Erakorraline kontroll toimub põhjendatud juhtudel, kui on alust arvata, et kohtutäituri või kohtutäituri asendaja ametitegevuses esineb olulisi kiiret kõrvaldamist vajavaid puudusi. Järelkontroll toimub korralise või erakorralise kontrolli tulemusena tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks antud ettekirjutuse nõuetekohase täitmise kontrollimiseks.

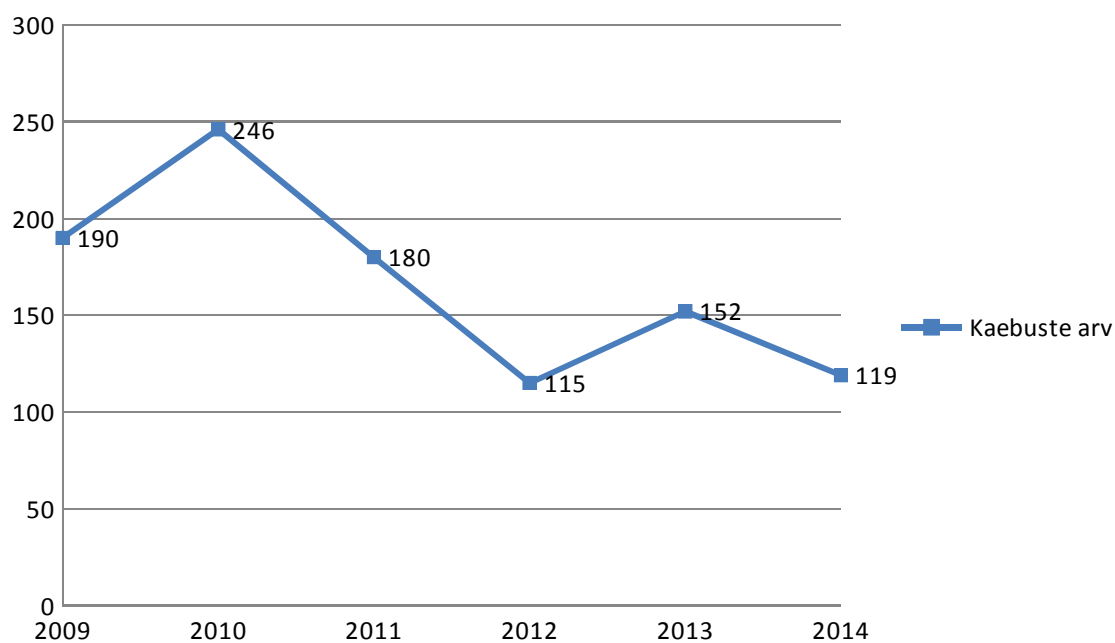
2014. aastal viidi läbi kaheksa (8) korralist kontrolli kohtutäituri büroos. Järelkontrolle läbi ei viidud. Ühel juhul viidi läbi ka erakorraline kontroll. Viis (5) tööplaani planeeritud korralist kontrolli jäi personali puudusel teostamata. Kohtutäiturite tegevuse peale esitati 2014. aastal kokku 119 kaebust, mille põhjal viidi läbi järelevalvemenetlus. Järelevalvemenetluse tulemusena tehti 2014. aastal kuus (6) tähelepanu juhtimist ning algatati kaheksa (8) distsiplinaarmenetlust, kus seitsmel (7) juhul tuvastati ametitegevuse nõuete rikkumine ja määrati karistus.

Joonis 1: Justiitsministeeriumi poolt teostatud kohtutäiturite büroode kontrollide arv 2009-2014. 2009. a järelvalvete hüppelise kasvu põhjuseks oli erakorraliste järelvalvete läbiviimine nõudeõiguse arestimise kontrollimisel.

1.2. Kaebused

2014. aastal esitati kohtutäiturite tegevuse peale 119 kaebust, mis on märkimisväärselt madalam arv võrreldes eelneva aastaga (vt joonis 2). Samas kasvas 2014. aastal korraliste kontrollide ja distsiplinaarmenetluste hulk:

Joonis 2: Justiitsministeeriumile kohtutäiturite peale esitatud kaebused aastatel 2009-2014.

Enim võib kaebuste sisu osas tuua välja järgmist:

- ✓ kohtutäitur on arestinud mittearestitava sissetuleku või sissetulekuosa;
- ✓ arestimisel ei ole jäetud arveldusarvele elatusmiinimumi;
- ✓ kohtutäitur ei vasta menetlusosaliste avaldustele, selgitustaotlustele ning kohtutäituriga ei ole võimalik ühendust saada;
- ✓ kohtutäitur vastab menetlusosalise pöördumistele kasutades üleolevat kõnepruuki;
- ✓ kohtutäituri tegevusetus nõude täitmisel;
- ✓ kohtutäitur viivitab arvelduskonto aresti alt vabastamisega;
- ✓ kohtutäitur viivitab otsuse tegemisega;
- ✓ kohtutäitur ei vaata kaebust tähtaegselt läbi;
- ✓ kohtutäitur ei vasta tähtaegselt;
- ✓ kohtutäitur ei täida oma selgituskohustust jne.

1.3. 2014. aasta järelevalve käigus tuvastatud puudused

1. Pöördumiste ja kaebuste lahendamise eksimused: Mitmel juhul tuvastati menetlusosalise (võlgniku või sissenõudja) kaebuse või muu pöördumise (selgitustaotlus, märgukiri, teabenõue) mittetähtaegne lahendamine ja/või tehtud otsuse menetlusosalisele kättetoimetamata jätmine. Raskemate rikkumiste korral tegi kohtutäitur otsuse alles pärast järelevalveametniku sekkumist või ei kaasanud menetlusosalisi otsuse tegemisse. Samuti tuvastati kohtutäituri eksimus ühe võlgniku poolt esitatud mitme kaebuse menetlemisel. Nimelt keeldus kohtutäituri paralleelselt menetlemast sama võlgniku poolt mitut tema tegevusel esitatud kaebust. Ometi ei olnud kohtutäitur kaebuse menetlemise ajaks täitemenetlust peatanud. Justiitsministeerium juhtis kohtutäituri tähelepanu ebakohasele menetluspraktikale.
2. Vara arestimise eksimused: Mitmel juhul tuvastati TMS § 53 lõike 1 ehk ülearestimise keelu rikkumisi. Ühel juhul oli ülearestimine toimunud kohtutäituri tasunõude menetlemisel. Ühel juhtumil ei toimetanud kohtutäitur võlgnikule kätte pensioni arestimise akti ning tühistas hiljem arestimise alusetult. Väga sageli on probleemiks elatusmiinimumi tagamine. Kuna Ringkonnakohus on kohtumääruses nr 2-13-60843 asunud seisukohale, et elatusmiinimumi tagamiseks peab võlgnik tõendama regulaarse sissetuleku olemasolu, siis on alates 2014. aastast märkimisväärselt sagenenud juhtumid, kus kohtutäiturid ei taga ebaregulaarse sissetulekuga isikutele TMS § 132 lõikes 1 sätestatud ühe miinimumpalga määras elatusmiinimumi võlgniku pangakonto arestimisel. Ilmselt on tegemist küsimusega, mis tuleb lahendada õigusloomes, kuna haldusjärelevalve pädevus ei laiene normi kohaldamisel selle tõlgendamisele.
3. Täitemenetlusregistris kannete tegemine: ühel juhul tuvastati ulatuslik täitemenetlusregistrikannete tegemata jätmine mitmes täitemenetluses ning pabertoimikute ja registrikannete oluline erinevus.
4. Muud küsimused: Mitmel juhul oli rikutud notari poolt määratud pärandvara nimekirja koostamiseks antud tähtaega. Ühel juhtumil oli kohtutäitur pikaajalises viivituses sissenõudjale raha ülekandmisega, rikkudes seega TMS § 43 lõiget 1.

2. Notarite järelevalve

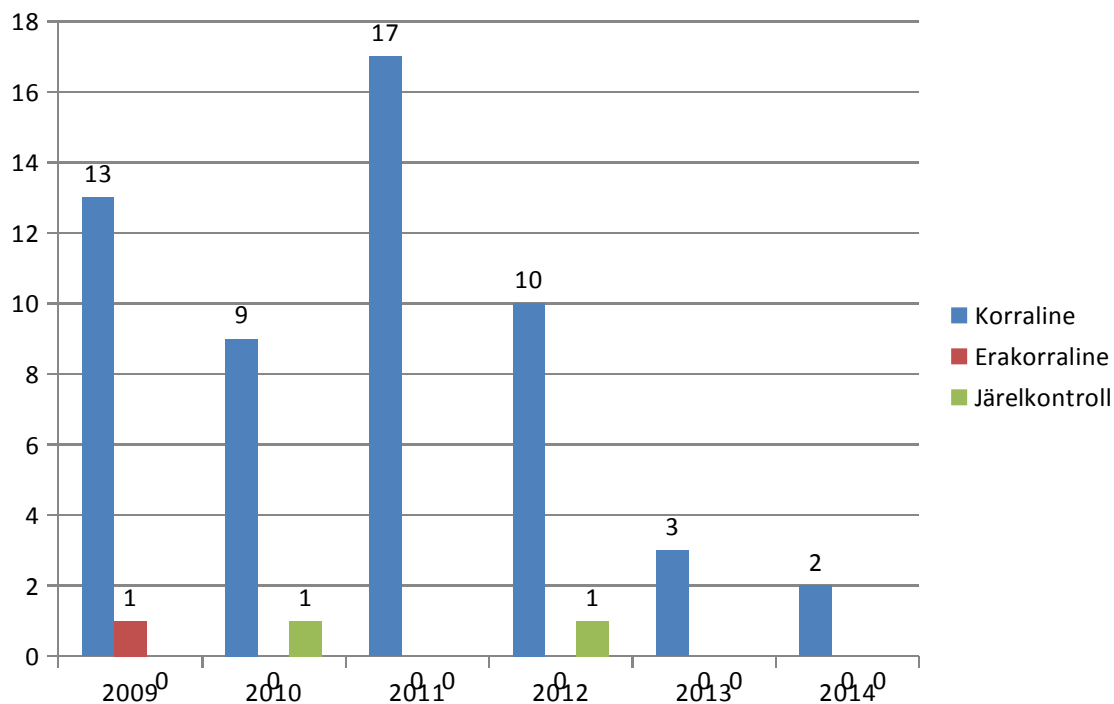
2.1. Kontrollid

Järelevalvet notari ametitegevuse üle teostab justiitsminister tema volitatud ametnike kaudu. Justiitsminister võib järelevalve teostamisse kaasata Notarite Koja esindaja, kelle määrab Notarite Koda. 2014. aastal osales järelevalvetes Notarite Koja tegevdirektor.

Järelevalve notari ametitegevuse üle toimub korralise kontrolli, erakorralise kontrolli või järelkontrollina. Esimene korraline kontroll notari ametitegevuse üle toimub teise ametiaasta jooksul. Järgnevate kontrollide sagedust määrustik ei sätesta. Erakorralist kontroll viiakse läbi põhjendatud juhtudel, kui on alust arvata, et notari ametitegevuses esineb olulisi kiiret kõrvaldamist vajavaid puudusi. Järelkontroll toimub korralise kontrolliga avastatud puuduste kõrvaldamise ja korralise kontrolli tulemuste alusel antud justiitsministri käskkirja nõuetekohase täitmise kontrollimiseks. Notariaadimäärustiku § 76 kohaselt on järelevalve objektiks:

- ✓ notari ja tema büroo töökorraldus;
- ✓ tööks vajalike vahendite olemasolu ja kättesaadavus;
- ✓ isikuandmete elektrooniline töötlus notaribüroos;
- ✓ ametitegevuse raamatu ja muude raamatute pidamine;
- ✓ notari dokumentide vormistamine ja pitseerimine;
- ✓ hoiustamine;
- ✓ notari dokumentide arhiveerimine;
- ✓ juurdepääsu olemasolu elektroonilistele registritele ja päringute tegemise korraldus;
- ✓ ametitoimingus osalejate esindamine kohtu- ja haldusasutustes;
- ✓ notari tasu võtmise õigsus;
- ✓ ametikindlustuse olemasolu;
- ✓ rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmine. Viimati märgitus on Justiitsministeerium oma järelevalvekohustuse notareid puudutavas osas delegeerinud Notarite Kojale.

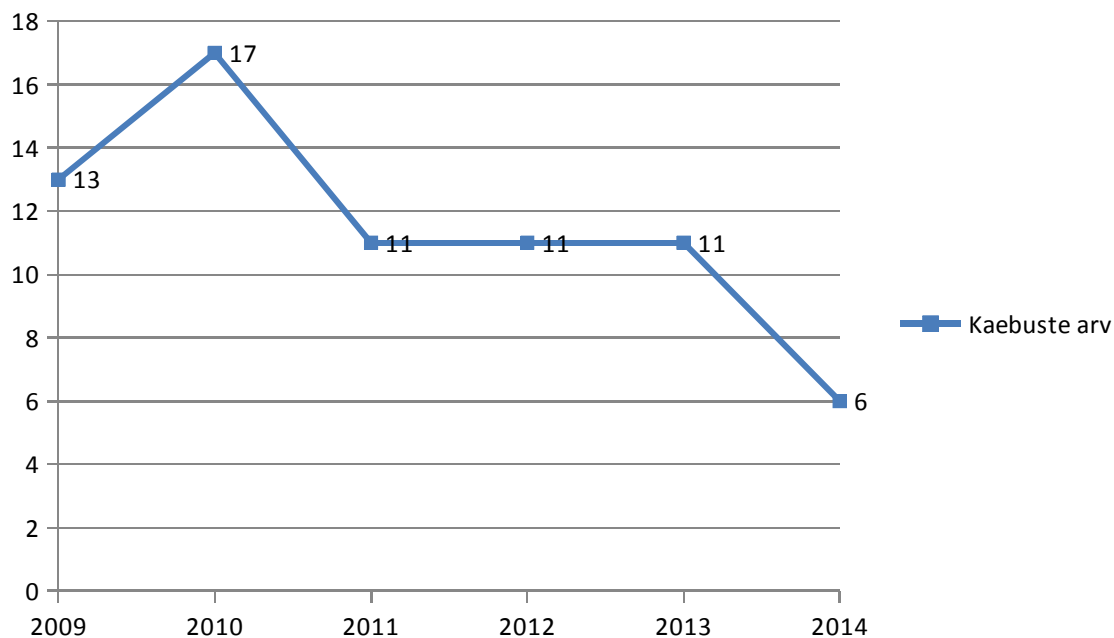
2014. aastal viidi personali vähesuse tõttu läbi kaks korralist kontrolli. Notarite tegevusele esitati 2014. aastal kuus kaebust. Järelevalve tulemusena algatati 2014. aastal notarite tegevuse kontrollimiseks kaks distsiplinaarmenetlust, karistusi distsiplinaarmenetluste tulemusena ei määratud.

Joonis 3: Justiitsministeeriumi poolt teostatud notari büroode kontrollide arv 2009-2014.

2.2. Kaebused

2014. aastal esitati notarite ametitegevuse peale kokku Justiitsministeeriumile kuus kaebust ning järelevalve tulemusena algatati kaks distsiplinaarmenetlust. Kaebuste arv on võrdluses eelnevate aastatega langenud.

Joonis 4: Justiitsministeeriumile notarite tegevuse peale esitatud kaebused 2009-2014.

Kaebuste sisuks oli kahtlus notari poolt dokumentide võltsimises, selgituskohustuse ebapiisav täitmine, pärimistunnistuse tõestamisel seaduses sätestatud tähtaja mittejärgimine (seaduses sätestatust varasem tõestamine), pärimismenetluse isikute mittekaasamine ja pärimismenetluse

mittelõpetamine, tõestamisseaduse § 45 rikkumine ilmselge ebatäpsuse parandamisel ning kandeavalduse sisu ebatäpsus.

Kaebused on valdavalt olnud siiski alusetud – ametitegevuse nõuete rikkumine leidis 2014. aastal tuvastamist ühe kaebuse pinnalt, mille osas algatas Justiitsministeerium distsiplinaarmenetluse, kuid distsiplinaarmenetluse läbiviimiseks moodustatud komisjon ei pidanud vajalikuks tuvastatud puuduse pinnalt notarile karistust määrata. Läbi aastate paistab silma, et kõige sagedamini esitatakse kaebuseid pärimismenetluse läbiviimise osas, kuna pärimismenetlused venivad väga pikaks ning isikud ei ole teadlikud oma õigustest ja kohustustest pärimismenetluse läbiviimisel. Väga sageli tekitabki pahameelt pärimismenetluste venimine mitmete kuude (sageli ca kuue kuu) pikkuseks.

2.3. 2014. aastal järelevalve käigus tuvastatud puudused

- 1) Kahe notari tegevus kontrollimiseks algatati distsiplinaarmenetlus. Ühel juhul oli põhjuseks notari poolne pärimistunnistuse tõestamine enne seaduses ettenähtud ooteaja möödumist. Distsiplinaarmenetluse läbiviimiseks moodustatud komisjon leidis, et kuna notar oli menetlust läbi viies informeerinud kõiki puudutatud isikuid ning kuna kellegi õiguseid ei olnud kahjustatud, siis ei ole kohane rikkumise eest karistust määrata.
- 2) Teisel juhul parandas notar õiendiga tema enda poolt varem tõestatud tehingus kohustatud isiku nime, samas kõiki osapooli õiendi tegemisse kaasamata. Kuna kohus tuvastas, et notari tegevus puudub rikkumine ning, et tegemist oli ilmselge ebatäpsusega, siis ei olnud võimalik notari tegevuses karistatavat eksimust tuvastada.

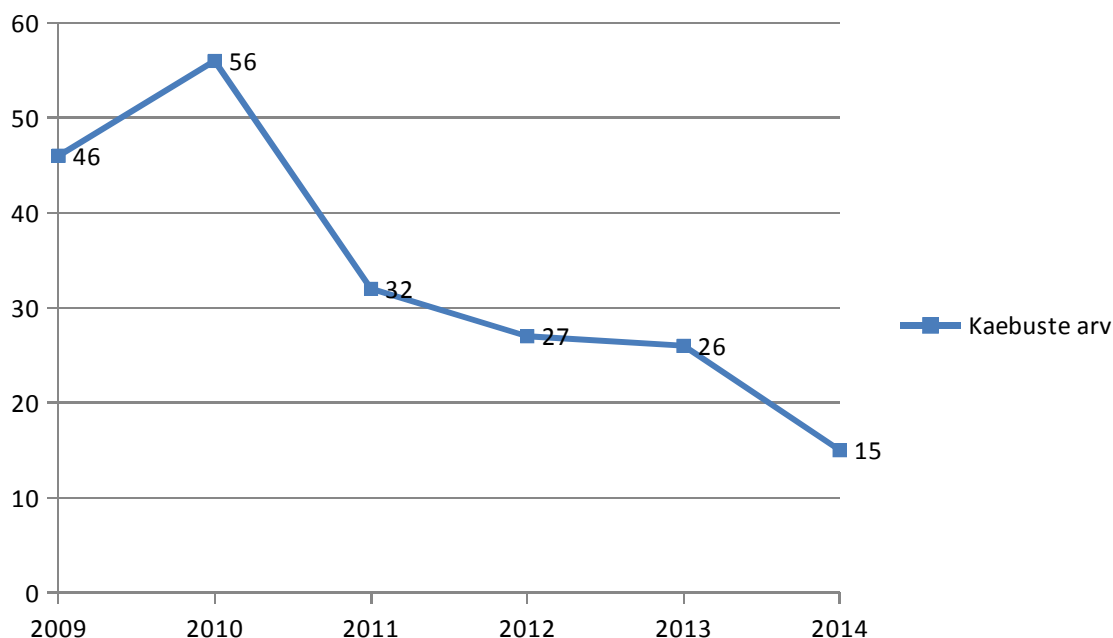
3. Pankrotihaldurite järelevalve

Vastavalt pankrotiseaduse § 70 teostab riiklikku järelevalvet halduri tegevuse üle seaduses sätestatud ulatuses Justiitsministeerium. Sama paragrahvi lõike 5 kohaselt on Justiitsministeeriumil järelevalve teostamiseks õigus:

- ✓ saada haldurilt, võlgnikult, pankrotitoimkonnalt ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuselt vajalikku teavet ja dokumente;
- ✓ saada võlausaldajalt vajalikku teavet;
- ✓ tutvuda pankrotiasja kohtutoimikuga, halduri toimikuga, võlausaldajate üldkoosoleku dokumentidega ja pankrotitoimkonna dokumentidega;
- ✓ kontrollida halduri poolt pankrotimenetluse kohta peetavat arvepidamist ja pankrotivõlgniku raamatupidamist ning pankrotivõlgniku varalist seisukorda;
- ✓ viibida pankrotitoimkonna koosolekul ja võlausaldajate üldkoosolekul.

Justiitsministeerium teostab järelevalvet halduri tegevuse üle halduri peale esitatud kaebuse või muude andmete alusel, mis annavad alust arvata, et haldur on oma kohustusi rikkunud. Justiitsministeeriumil on pankrotihalduri tegevuse üle järelevalve teostamisel õigus kontrollida halduri tegevuse nõuetekohasust ja pankrotimenetluse läbiviimise seaduslikkust.

2014. aastal esitati pankrotihaldurite tegevuse peale 15 kaebust ning järelevalve tulemusena algatati kaks distsiplinaarmenetlust, milles mõlemas määrati pankrotihaldurile karistus tuvastatud puuduste tõttu. Pankrotihaldurite tegevusele esitatud kaebuste arv on viimased aastad olnud püsivalt langustrendis ja on 2014. aastal veelgi vähenenud eelkõige pankrotiasjade üldise ulatusliku langustrendi tõttu. 85% pankrotiavaldustest lõpeb raugemisega ehk enamusel juhtudel on tegemist olukorraga, kus võlgnikul vara puudub pankrotiavalduse esitamise aja hetkeks ning sisulist pankrotimenetlust läbi ei viida.

Joonis 5: Justiitsministeeriumile pankrotihaldurite tegevuse peale esitatud kaebused 2009-2014.

3.1 2014. aastal järelevalve käigus tuvastatud puudused

- 1) Mitmel juhul esines probleeme informatsiooni edastamisega võlausaldajatele ja/või võlgnikule pankrotimenetluse senise käigu, kogutud tõendite ja dokumentide kohta. Ühel juhul kaevati

sellele, et haldur jättis võlgniku esindaja kordusenampakkumisest teavitamata ning vastanud tema päringutele. Ühel juhul esitas kaebaja kompromisettepaneku, kuid haldur ei kutsunud kokku võlausaldajate üldkoosolekut.

- 2) Ühes algatatud distsiplinaarasjas oli pankrotihaldur rikkunud sularaha kassas hoidmise ja sularahas tehingu tegemise reegleid ja piiranguid. Halduril puudus kohtu luba sularaha kassas hoidmiseks ja sularahas tehingu tegemiseks. Haldurile määrati karistuseks rahatrahv.
- 3) Teises distsiplinaarasjas oli pankrotihaldur jätnud täitmata pankrotitoimkonna korralduse pankrotivarasse kuuluva tootmishoone kindlustamiseks või alternatiivselt kindlustamise võimatuse korral tootmishoones tegevuse peatamiseks. Tootmishoone süttis ehitusvea tõttu ning sai osaliselt kahjustada. Järelevalveametnik käis tekkinud kahju suurust koha peal hindamas paikvaatluse raames ning leidis, et kuna tekkinud kahjustused on väikesed, hoonet ei olnud võimalik kindlustada kasutusloa puudumise tõttu ning kuna pankroti võlausaldaja (toimkonna liige) oli avaldanud soovi tootmishoones tootmistegevuse jätkamiseks, oli haldur rikkunud oma hoolsuskohustust võimalike kahjude tekkimise ennetamisel. Haldurile määrati karistuseks noomitus.
- 4) Mitmel juhul ei täitnud haldur PankrS § 29 lg 5 (töötukassa avalduse esitamise kohustust) ja lõike 8 (kustutada registrist) kohustusi. Haldurid põhjendasid seda sellega, et võlgniku juhatuse liige ei olnud esitanud dokumente ja sellel põhjusel ei saanud esitada ka avaldust.
- 5) Ühel juhul oli vaidlus kolmandast isikust võlgniku ja halduri vahel selles, millist nõuet võimalikest tuleks kohtumenetluses tagasi võitma minna. Halduri tegevuses lõppastmes puuduseid ei tuvastatud, kuna haldur tugines valiku puhul pankrotitoimkonna liikmete soovidele ja arvamusele.

4. Distsiplinaarmenetlused

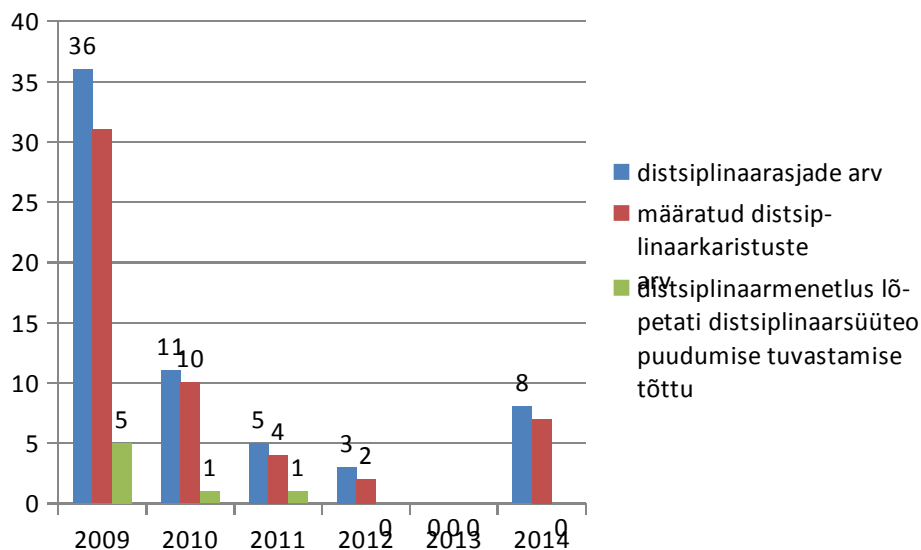
4.1. Kohtutäiturite distsiplinaarmenetlused

Vastavalt kohtutäituri seaduse § 56 on kohtutäituri distsiplinaarsüüteo:

- 1) ametitegevuses ja ametipidamises õigusaktidest ning koja otsustest ja heast ametitavast tulenevate kohustuste süüline täitmata jätmine või mittenouetekohane täitmine, sealhulgas kohtutäituri tasumääradele mittevastava tasu võtmine;
- 2) vääritud tegu, mis on vastuolus üldtunnustatud kõlblusnormidega või mis vähendab usaldust kohtutäituri ameti vastu, sõltumata sellest, kas tegu pandi toime ametikohustusi täites või mitte.

KTS § 57 kohaselt on kohtutäiturile määratavad distsiplinaarkaristused: noomitus, rahaträhv (64–6400 eurot) või ametist tagandamine.

2014. aastal algatati kohtutäiturite suhtes kaheksa distsiplinaarmenetlust ja määrati seitse karistust. Üks distsiplinaarmenetlus, mis algatati 2014. aasta lõpus ei ole tänaseks veel lõpuni jõudnud ning seetõttu on ka määratud karistusi seitsmel juhul ning distsiplinaarsüüteo puudumise alusel lõpetatud distsiplinaarasjade arv on null.

Joonis 6: Kohtutäiturite suhtes läbi viidud distsiplinaarmenetlused 2009-2014.

4.2. Notarite distsiplinaarmenetlused

2014. a algatati notarite suhtes kaks distsiplinaarmenetlust. Ühel juhul oli põhjuseks notari poolne pärimistunnistuse tõestamine enne seaduses ettenähtud ooteaja möödumist. Distsiplinaarmenetluse läbiviimiseks moodustatud komisjon leidis, et kuna notar oli menetlust läbi viies informeerinud kõiki puudutatud isikuid ning kuna kellegi õiguseid ei olnud kahjustatud, siis ei ole kohane rikkumise eest karistust määrata.

Teisel juhul parandas notar õiendiga tema enda poolt varem tõestatud tehingus kohustatud isiku nime, samas kõiki osapooli õiendi tegemisse kaasamata. Kuna kohus tuvastas, et notari tegevus puudub rikkumine ning, et tegemist oli ilmselge ebatäpsusega, siis ei olnud võimalik notari tegevuses karistatavat eksimust tuvastada.

2012. a algatati korralise järelevalve tulemusel üks distsiplinaarmenetlus, mis viis ametist tagandamiseni. Nimetatud distsiplinaarmenetluse käigus tuvastati, et notar jättis korduvalt ja

süsteemiliselt ametitegevuse raamatus registreerimata enda tehtud ametitoimingud ja osutatud ametiteenused, võttis ametiteenuste ja ärakirjade eest korduvalt ja süstemaatiliselt alusetult tasu ning ühel korral võttis registriosakonnale esitatava avalduse projekti koostamise, nelja isiku allkirja kinnitamise ja avaldusest digitaalse ärakirja väljastamise eest tasumäärale mittevastavat tasu. Tänaeni käib kohtumenetlus Justiitsministeeriumi ning ametist tagandatud notari vahel. Hetkel on menetlus Ringkonnakohtus. Maakohus ei rahuldanud kaebaja (endine notar) kaebust.

4.3. Pankrotihaldurite distsiplinaarmenetlused

Haldurite suhtes läbiviidud riikliku järelevalve käigus algatati 2014. aastal kaks distsiplinaarmenetlust ning mõlemal juhul määrati ka karistus. Ühes algatatud distsiplinaarasjas oli pankrotihaldur rikkunud sularaha kassas hoidmise ja sularahas tehingu tegemise reegleid ja piiranguid. Halduril puudus kohtu luba sularaha kassas hoidmiseks ja sularahas tehingu tegemiseks. Haldurile määrati karistuseks rahatrahv.

Teises distsiplinaarasjas oli pankrotihaldur jätnud täitmata pankrotitoimkonna korralduse pankrotivarasse kuuluva tootmishoone kindlustamiseks või alternatiivselt kindlustamise võimatuse korral tootmishoones tegevuse peatamiseks. Tootmishoone süttis ehitusvea tõttu ning sai osaliselt kahjustada. Järelevalveametnik käis tekkinud kahju suurust koha peal hindamas paikvaatluse raames ning leidis, et kuna tekkinud kahjustused on väikesed, hoonet ei olnud võimalik kindlustada kasutusloa puudumise tõttu ning kuna pankroti võlausaldaja (toimkonna liige) oli avaldanud soovi tootmishoones tootmistegevuse jätkamiseks, oli haldur rikkunud oma hoolsuskohustust võimalike kahjude tekkimise ennetamisel. Haldurile määrati karistuseks noomitus.

Kokkuvõte

2014. aastal esitati järelevalve ja õigusteeninduse talitusele ca 984 pöördumist: avaldust, kaebust, märgukirja, teabenõuet, selgitustaotlust või kohtu dokumenti. Järelevalvemenetlus algatati esitatud pöördumiste pinnalt kohtutäiturite tegevuse peale 119 juhul, notarite tegevuse peale 6 juhul ning pankrotihaldurite tegevuse peale 15 juhul. Võrreldes 2013. aastaga on oluliselt langenud kõigis valdkondades esitatud kaebuste arv, mille puhul esines vajadus läbi viia haldusjärelevalve menetlus. Samas kasvas võrreldes 2013. aastaga oluliselt läbi viidud distsiplinaarmenetluste arv. Korraliste järelevalvete arv püsis 2013. aastaga võrreldes samal tasemel.

2014. aastal viidi korralisi kontrollid läbi kaheksas kohtutäituri büroos ja kahes notaribüroos. Järelevalve tulemusel tehti 2014. aastal kohtutäituritele tähelepanujuhtimisi 6 korral ning algatati distsiplinaarmenetlus kaheksal korral. Distsiplinaarmenetluste tulemusena määrati karistus tuvastatud rikkumiste tõttu seitsmel korral. Notarite ja pankrotihaldurite suhtes algatati distsiplinaarmenetlusi mõlemal juhul kahel korral. Notaritele karistusi ei määratud, pankrotihalduritele määrati karistus kahel korral. Advokaatide tegevuse peale esitati viis kaebust, mille Justiitsministeerium edastas menetlemiseks Advokatuuri aukohtule.

Kohtutäiturite puhul võib läbiviidud kontrollide tulemusena esile tõsta peamiste puudustena menetlusosalise (võlgniku või sissenõudja) kaebuse või muu pöördumise (selgitustaotlus, märgukiri, teabenõue) mittetähtaegset lahendamist ja/või tehtud otsuse menetlusosalisele kättetoimetamata jätmist. Vara arestimisel tuvastati 2014. aastal mitmeid rikkumisi, sh ülearestimisi. Samuti paistab silma arestivaba miinimumi ehk elatusmiinimumi mittetagamine ebaregulaarse sissetulekuga isikute puhul. Läbiva probleemina paistab silma ka täitemenetluse lõpetamisel täitemenetluse registrisse vastava kande tegemine (tegemata jätmine), endise võlgniku varale seatud arestide kustutamine, endise võlgniku mitteteavitamine menetluse lõpetamisest jms. Andmekvaliteedi tagamine on kohtutäituri ülesanne. Samuti tuleb senisest enam pöörata tähelepanu menetlusosaliste pöördumiste kiirele ja sisulisele lahendamisele kohtutäituri enda poolt ning vajadusel põhjalikult selgitada menetlusosalistele nende õiguseid ja kohustusi ning senise menetluse kulgu ja selle põhjuseid. Registriandmete täpsuste ja korrektsuse tagamine, menetlusosaliste pöördumiste ja kaebuste kiire ja sisuline lahendamine ning elatusmiinimumi tagamine kõigile isikutele on vältimatult vajalikud isikute põhiõiguste tagamiseks ja kaitseks, millest kohtutäitur peab oma töös lähtuma.

Pankrotihaldurite tegevuse suhtes esitatud pöördumiste ja kaebuste puhul torkab samuti silma menetlusosaliste põhiõiguste tagamise problemaatika. Pankrotihaldur peab lisaks pankrotivara realiseerimisele silmas pidama võlgniku endiste töötajate sotsiaalsete garantiide realiseerimist. Samuti tuleb tõsiselt suhtuda seadusandja poolt sätestatud tehingute tegemise piirangutesse ning pankrotivara säilimise tagamisse.

Notarite tegevuses tuvastatud rikkumised näitavad jätkuvalt probleeme pärimismenetluste läbiviimisel. Peamiseks probleemiks on notari selgitamiskohustuse kohane täitmine ning pärimismenetluse läbiviimise mõistlik aeg. Üldjoontes võib aga notarite tegevust pidada korrektseks ja läbipaistvaks.